

LA INVESTIGACIÓ MUSICAL A LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

FRANCESC BONASTRE

La Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) es va fundar el 1968. Des del mateix començament, la Facultat de Lletres inclogué als seus estudis la història de la música, assignatura professada per qui escriu aquestes ratlles, qui el curs 1969-1970 pogué comptar amb un equip extraordinari (Oriol Martorell, Manuel Valls) que malauradament no tingué continuïtat. Poc temps després, la integració del professor Antonio Martín Moreno, becari del CSIC i des de 1973 professor a la UAB, féu possible l'ampliació del *currículum* musical, convertint el primer impuls acadèmic en el germen d'allò que anys més tard esdevindria l'especialitat de musicologia. Paral·lelament a l'activitat docent, el 1973 es fundà el Centre de Documentació Musical de la UAB (el primer de tots els que han anat sorgint posteriorment), amb una clara voluntat d'estudi sistemàtic dels materials per a bastir-hi la recerca, així com de formació d'investigadors. Aquesta primera cèl·lula assolí un *status* oficial pocs anys després, en fundar-se l'Institut de Documentació i d'Investigació Musicològiques (IDIM) Josep Ricart i Matas, el 1979. Creat pel Consell d'Universitats, aquest organisme –el primer de la universitat espanyola– dedicat a la memòria de l'il·lustre musicòleg i amb el suport de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi i de la UAB, es convertí en l'ens de la recerca musicològica de la Universitat Autònoma.

La plaça deixada pel prof. Dr. Antonio Martín Moreno el 1977 fou coberta pel prof. Josep M. Gregori. En incorporar-se a la UAB la prof. Dra. M. Carme Gómez el 1984, fou possible la creació de l'especialitat de musicologia al Departament d'Art, amb un programa d'estudis de segon cicle que, comprenent un cicle rotatori de deu assignatures, fou aprovada per la Junta de Govern de la UAB. De llavors ençà, cada any ha sorgit un estol de joves musicòlegs que han cursat aquests estudis.

El 1990, l'IDIM signà un conveni de col·laboració amb el Departament de Musicologia del CSIC, mitjançant el qual, els investigadors d'aquest centre són professors de la UAB.

L'estudi i la catalogació dels fons musicals, inèdits de Catalunya esdevingueren el treball principal de l'Institut des del primer moment. Al seu caliu es

formaren dotzenes d'investigadors, i el resultat començà a aparèixer immediatament, amb la presentació de treballs de recerca i de tesis doctorals. Les primeres tesines foren les de Josep M. Gregori (*L'obra musical de J. Crisòstom Ripollès* († 1746)), Jon Bagüés (*El achivo musical de Aránzazu*) i Josep M. Vives (*La consuetud del Misteri d'Elx*), presentades el 1977; seguides de les de M. Ester-Sala (*L'ornamentació a la música de tecla ibèrica al s. XVI*, 1978), Josep M. Vilar, (*Catalogació de l'Arxiu musical de la Seu de Manresa*, 1983), Carmen Rodríguez (*Catalogació de los pergaminos litúrgico-musicales del Archivo Histórico-Eclesiástico de Vizcaya*, 1986) i Jordi Ballester, (*Els instruments musicals en els retaules marians tardo-medievals de la Corona Catalano-aragonesa*, 1988).

Amb la nova normativa del tercer cicle desaparegueren les tesines de llicenciatura i sorgiren els treballs de recerca, entre els que cal esmentar els de Montserrat Comelles (*Els motets de Guillaume de Machault*, 1990), Mayra Fa Echeverría (*La música litúrgica de Melcior Juncà*, 1991), Anna Cazorra Basté (*Les lamentacions solístiques en el darrer barroc català*, 1991), Jordi Rifé i Santaló (*Transcripció i estudi del «Villancico a 4 con Violines a San Francisco Xavier «Si al imperio de Xavier» d'Emmanuel Gönina*, 1991), M. Pilar Rovira i Alcaraz (*El manuscrit musical M. 608 de la Biblioteca de Catalunya. Estudi i transcripció*, 1991), Nativitat Carol de las Moras (*Transcripció i estudi de les obres de Juan Hidalgo de l'Arxiu de Canet de Mar*, 1992), Agustí Bruach Menchen (*Anàlisi d'un Quartet de Josep Soler*, 1992), Xavier Dauí i Rodergas (*Anàlisi de «Daniel en Babilonia» de Francesc Queralt, una contribució a l'estudi de l'Oratori a Catalunya*, 1993), Màrius Bernadó i Tarragona (*El repertori himnòdic del Cantorale Sancti Ieronimi: Barcelona, B. C. M. 251*, 1993), Francesc Cortés i Mir (*El nacionalisme musical de Felip Pedrell des de «Por nuestra música» i la tasca musicològica*, 1993), Josep M. Vilar i Torrents (*La Simfonia a Catalunya ca. 1760-1808*, 1993), Miriam Fradera Gajo (*Joan Balcells: Biografia documentada i catàleg de les obres*, 1994), Jaume Aiats i Abeyà (*La tirallonga de parelles: un model formal per a cançons infantils*, 1994) i Maria Lluïsa Cortada i Noguero (*Anselm Viola (1738-1798): Divuit estudis per a fagot*, 1994).

Quant a les tesis doctorals, la primera tesi de matèria musicològica defensada a la UAB fou la del Dr. Antonio Martín Moreno, dirigida pel Dr. Miquel Querol (*El P. Feijóo y las ideologías musicales en la España del XVIII*, 1974), a les que seguiren la del Dr. Josep M. Gregori, dirigida per Francesc Bonastre (*La música del Renaixement a la catedral de Barcelona: 1450-1580*, 1986), del Dr. Jon Bagüés, *id.* (*La música en la Real Sociedad Bascongada de los Amigos del País*, 1989), del Dr. Josep M. Vives, *id.* (*El Cancionero de Uppsala*, 1990), la del Dr. Jordi Rifé, *id.* (*Els villancets d'Emmanuel Gönina [1712-1792]: un model de la transició musical del Barroc al Pre-classicisme a la Catalunya del s. XVIII*, 1992), la de la Dra. Carme Rusiñol, *id.* (*Els villancets de Melcior Juncà: contribució al seu estudi a la música catalana del s. XVIII*, 1992), la de la Dra. Anna Cazorra, *id.* (*L'obra musical de Joan Rossell i la seva aportació al Pre-classicisme musical hispànic*, 1992 [1993]), la del Dr. Francesc Cortés, *id.* (*El Nacionalisme Musical de Felip Pedrell a través de les seves òperes: Els Pirineus, La Celestina i*

El Comte Arnau, 1994), la del Dr. Josep M. Vilar, dirigida pel Dr. H. C. Robbins Landon, ponent, Francesc Bonastre, (*Les simfonies de Carles Baguer: fonts, context i estil*, 1994) i, darrerament la del Dr. Jordi Ballester, dirigida per la Dra. M. Carmen Gómez, (*Iconografia musical a la Corona d'Aragó (1350-1500). Els cordòfons representats en la pintura sobre taula. Catàleg iconogràfic i estudi organològic*, 1995).

L'IDIM ha organitzat cicles de conferències, cursos oberts i programes de tercer cicle des de 1980. Altrament, cal esmentar l'organització de congressos i seminaris internacionals, entre els quals destaquem les sis edicions del Seminari internacional *El Barroc Musical Hispànic* (1989-1993, Vila-seca; 1994, Barcelona), les dues edicions del Seminari de *Musicologia i Litúrgia* (Canònica d'Escornalbou, 1990; Santuari del Miracle, 1994), i també els congressos internacionals *Higini Anglès i la Musicologia Hispànica* (Barcelona, 1988); *Felip Pedrell i el nacionalisme musical* (*ibid.*, 1991); *Music in Spain during the 18th Century* (Wales University, College of Cardiff, 1993) i *La música de Frederic Mompou* (Barcelona, 1993).

La tasca de recerca de l'IDIM ha aconseguit importants subvencions d'organismes públics. Entre els projectes d'investigació aconseguits, esmentem la Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT) (*Catalogació de l'arxiu musical de Vilafranca del Penedès*, 1986; *Estudi dels fons musicals de la catedral de Tortosa*, 1987); la DGICYT (*Els villancets barrocs a l'àrea mediterrània*, 1987-1990; *La música litúrgica barroca a la Corona d'Aragó*, 1990-1992; *Elements dramàtics a la música catalano-aragonesa del segle XVII*, 1992-1995); la Biblioteca de Catalunya (*Catalogació de l'arxiu musical*, I fase, 1983-1984).

Tanmateix, en el capítol de les relacions internacionals, consignem les Accions Integrades d'Investigació amb la Universitat de Lió, 1989-1990, amb la Universidade Nova de Lisboa, 1990-1991 i amb la Wales University, College of Cardiff (1991-1992), i també la concessió d'un investigador en any sabàtic, el prof. Dr. Karl-Werner Gumpel, de la Universitat de Louisville (KY, EUA), el 1990.

Entre la DGICYT del Ministeri d'Educació i Ciència i la DGU de la Generalitat de Catalunya, l'IDIM ha obtingut, entre 1989-1995, vuit becaris de Formació de Personal Investigador: Anna Cazorra i Basté, Montserrat Bergadà i Armengol, Francesc Cortès i Mir, Montserrat Urpí i Càmar, Jaume Aiats i Abeià, Ester Cabiscol i Solé, i Joan Gay i Puigbert.

Pel que es refereix a les dotacions de material científic, des de 1987 fins al present moment s'han obtingut importants ajuts per a adquisicions bibliogràfiques, informàtiques i d'aparells de microfilmació, gràcies a la UAB, la DGU i la DGICYT.

Finalment, cal esmentar les publicacions ordinàries de l'IDIM, consistents en la revista *Recerca musicològica* (1980) i els *Quaderns de Música Històrica Catalana* (1983), i també les edicions facsímils de la *Guia para los principiantes* de Pere Rabassa (1683-1767), el 1990, i *Por nuestra música* de Felip Pedrell, el 1991.